

РЕШЕНИЕ

№ 128

гр. Бургас, 14.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – БУРГАС в публично заседание на двадесет и втори юни през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Румяна Ст. Калошева Манкова

Членове: Кирил Гр. Стоянов
Кремена Ил. Лазарова

при участието на секретаря Петя Ефт. Помакова Нотева
като разглежда докладваното от Румяна Ст. Калошева Манкова Въззивно гражданско дело № 20222000500179 по описа за 2022 година
за да се произнесе, взе пред вид следното:

Производството по делото е образувано по въззивна жалба на Н. Х. К. от гр.Я. против решение № 54 от 30.03.2022г. по гр.д. № 291/2021г. на Ямболския окръжен съд в частта, с която е отхвърлен искът и против Прокуратурата на Република България по чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ за размера над присъдените 8000лв. до претендираните 25 100 лв., обезщетение за неимуществени вреди от неоснователно обвинение, наказателното производство по което е прекратено, в едно с лихви и разноски.

В жалбата се твърди, че определеното от първоинстанционния съд обезщетение е занижено, при нарушение принципа на справедливост по чл.52 ЗЗД. Като неправилни и незаконосъобразни се сочат изводите на първата инстанция за това, че процесното обвинение не е лишило ищцата от правото и да бъде избирана в органите на местната власт. Действително, при проведеното събрание на партийната организация на ПП „НФСБ“ на 20.09.2019г., срещу К. не е било повдигнато обвинение и отводът е неин личен избор, но същият е бил мотивиран от знанието на ищцата за образувано срещу нея досъдебно производство и изготвен проект на постановление за повдигане на обвинение. Изтъкнато е, че незаконното обвинение е довело до дискредитирането и като публична личност и политик на местно ниво. Оспорва се изводът на решаващия съд, че обвинението не е довело до прогресия на онкологичното и заболяване, като ищцата се позовава на СМЕ, според която стресът е един от рисковите фактори за туморите на гърдата.

Още повече, че поради посещение на разследващ полицай при лекуващия лекар по повод издадени болнични, К. била принудена да преустанови лечението си в „КОЦ –Бургас“ ЕООД, тъй като била злепоставена като престъпник. Вследствие на преустановеното лечение, заболяването е прогресирало метастатично и причина за това, според вещото лице, е лечението с народна медицина, което въззивницата счита, че е провокирано от поведението на разследващите органи. Това е довело до огромни вреди за К., за обезщетението на които въззивницата претендира искът и да бъде уважен изцяло, съобразно принципа за справедливост по чл.52 ЗЗД.

Не е подаден отговор от Прокуратурата на Република България.

Въззивна жалба против решението на Ямболския окръжен съд, в неговата уважителна част, е депозирана от Прокуратурата на РБългария. Наведени са доводи за присъждане на по-нисък размер на обезщетението за неимуществени вреди, поради привличане на въззивницата като обвиняема за две престъпления – по чл.309 и чл.316 НК, като и двете не са тежки умишлени по смисъла на чл.93 НК, производството е приключило в разумен срок и са извършени малък брой процесуални действия с нейно участие, без да е взета мярка за неотклонение. Наказателното производство не е попречило на ищцата да продължи присъщия за нея социален, професионален и личен живот. Посочено е, че наличието на хипетрония не е доказано, а са налице доказателства, че К. не е имала страх от осъждане, с оглед нейно изказване на пъртийно събрание, че до осъждане няма да се стигне. Изложени са възражения относно приетата от първоинстанционния съд продължителност на наказателното производство – около три години, считано от получаването на призовка за явяване в качеството на обвиняем на 29.11.2018г. Според прокуратурата, поради представени от К. болничен лист и медицински документи, производството е започнало от 08.01.2020г. – привличането и като обвиняем, и е продължило до 27.09.2021г. Твърди се, че следва да се изключи периодът, в който наказателният процес е бил прекратен – от 24.02.2020г. до 19.03.2020г. и от 29.04.2020г. до 15.11.2020г. Прекратяването е довело до намаляване в известна степен на търпените неимуществени вреди. Налице е позоваване на чл.5, ал.2 ЗОДОВ, тъй като с поведението си в известна степен ищцата е удължила срока на наказателното преследване. Прокуратурата счита, че съобразно съдебната практика, средният размер на обезщетението в подобни случаи е около 1 000 лв. на година. По отношение на присъдените 1 000 лв., обезщетение за имуществени вреди, е посочено, че въпросната сума е договорена за адвокатско възнаграждение по досъдебното производство, но не е отразен начин на плащане, поради което договорът няма характера на разписка. Претендира се значително да бъде намален размерът на обезщетението за неимуществени вреди, като се отхвърли искът за имуществени вреди.

Постъпил е отговор от Н.К., с който жалбата на прокуратурата се оспорва като неоснователна и е заявено искане за потвърждаване на обжалваното решение в неговата уважителна част. Изложени са подробни

съображения в подкрепа на изводите на решаващия съд, по които прокуратурата е направила възражения.

Жалбите са подадени в срок от надлежни страни против подлежащ на обжалване съдебен акт, което сочи на допустимост.

По съществото на спора, съдът, след преценка на становищата и доводите на страните, събраните по делото доказателства и с оглед предвиденото в закона, намира следното:

С обжалваното решение Ямболският окръжен съд, на основание чл.2, ал.1, т.3, предл. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, е осъдил Прокуратурата на Република България да заплати на Н.К. от гр.Я. сумата от 8 000 лв., обезщетение за неимуществени вреди и сумата от 1 000 лв. – имуществени вреди, претърпени в резултат на повдигнато и поддържано обвинение за извършено престъпление по чл. 309, ал.1 и чл. 316 НК, наказателното производство по което е прекратено, поради това, че лицето не е извършило престъпните деяния, предмет на обвинението, в едно със съответната законна лихва и разноски. В останалата част до предявения размер от 25 100 лв., неимуществени вреди, искът е отхвърлен като неоснователен. Изложени са съображения, че за ищцата са настъпили вреди от неоснователното обвинение, поради което прокуратурата дължи обезщетение за неправомерно увреждане. По справедливост е определен размерът на обезщетението за неимуществени вреди, в предвид търпените от К. негативни изживявания и неудобства, с оглед тежестта на обвинението, продължителността на наказателното преследване, проведените с нея процесуални действия, липсата на мярка за неотклонение, нейната възраст, социалния и статус, здравословното и състояние, общественоекономическите условия в страната. Приети са имуществени вреди в размера на заплатен адвокатски хонорар в наказателното производство.

Така постановеното решение, преценено служебно по реда на чл.269 ГПК, настоящата инстанция намира за валидно, като произнесено от надлежен състав на компетентния съд, в изискуемите по чл.235, ал.4 и чл. 236 ГПК форма и елементи от съдържанието. Същото е допустимо, с оглед надлежно развитото се съдебно производство по допустими за разглеждане искиви претенции.

По правилността на решението, в предвид посоченото във въззивните жалби, съдът приема следното:

Искът е за обезщетение на имуществени и неимуществени вреди от дейност на правозащитните органи, изразяваща се в обвинение в извършване на престъпление по образувано наказателно производство, приключило с прекратяване, поради липса на извършено от лицето престъпление и има правното си основание в чл.2, ал.1, т.3, предл. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

От фактическа страна е безспорно установено, че с постановление от 04.12.2018г. по ДП № 108/2017г. на ОД на МВР – Ямбол, възложено в следствие на следовател и заведено под №31/2019г. на ОСЛО при ОП-

Ямбол, Н. Х. К. е привлечена в качеството на обвиняем за това, че през м. юни 2016г. съставила и употребила неистински частен документ, престъпление по чл.109, ал.1 НК и в това, че се е ползвала от официален документ с невярно съдържание – престъпление по чл.316, вр. чл.315, ал.1 НК, което обвинение не е било предявено. На 29.11.2018г. К. е получила лично призовка за явяване на 04.12.2018г. за привличане и разпит като обвиняем, но с молба от 04.12.2018г., чрез адв. В. К., е заявила, че не е в състояние да се яви, поради отпуск по болест до 20.12.2018г., като са приложени медицински документи за онкологично заболяване. Обвинението е предявено едва на 08.01.2020г., като до този момент не е извършено редовно връчване на призовка, при обяснения на близък и на упълномощения адвокат, че здравословното състояние на К. не позволява явяване по ДП. В тази насока е била назначена експертиза, по която вещото лице д-р П., в становище от 07.08.2019г. е посочил, че след покана Н.К. не се е явила за преглед, а по писмената документация не е възможно да се прецени дали здравословното състояние на пациентката позволява участие в наказателния процес. На 22.08.2019г. адвокат В.К. се е запознала с материалите по досъдебното производство. На същата дата, чрез адвоката са подадени писмени възражения, с които са оспорени всички събрани по ДП доказателства и са направени доказателствени искания. На 08.01.2020г., след получена лично призовка, на ищцата е предявено постановление от 08.01.2020г. по ДП №31/2019г. на ОСлО в ОП Ямбол за привличането и като обвиняем за престъпление по чл.109, ал.1 и по чл.316, вр. чл.311, ал.1 НК. На същата дата е проведен разпит в качеството и на обвиняем. След отмяна служебно, на основание чл.243, ал.10 НПК, на две постановления за прекратяване на наказателното производство - от 28.02.2020г., отменено с постановление от 29.04.2020г. и от 29.04.2020г., отменено с постановление от 05.11.2020г., както и след подадена молба от К., че желае да даде обяснения по обвинението, по възможност след 04.04.2021г., тъй като е кандидат-депутат на парламентарни избори, е проведен втори разпит на ищцата на 31.05.2021г., след неявяване на предходни дати – 16.04.2021г. /представен е болничен лист за временна неработоспособност от 14.04.2021г. до 23.04.2021г./и на 14.05.2021г., след което е издадено постановление от 21.05.2021г. за принудително довеждане. С протокол от 08.07.2021г. разследването е предявено на пълномощника адв.К.. Досъдебното производство е прекратено на основание чл. 24, ал.1, т. 1 НК с постановление от 27.09.2021г., връчено на К. на 04.10.2021г., не е обжалвано и е влязло в сила на 11.10.2021г.

Пред първоинстанционния съд са изслушани свидетелите С. Х. и А. М.. Първият заявява, че К. е областен координатор на партия НФСБ – Ямбол, а той е неин заместник. В края на 2018г./началото на 2019г. разбрал от нея, че има обвинение за процесните престъпления. Споделяла, че е много стресирана, тъй като имала и онкологично заболяване. На партийно събрание през 2019г. той издигнал кандидатурата и за кмет на Община Ямбол, но тя си

направила самоотвод, поради воденото срещу нея наказателно производство.

Свидетелят А. М. живее с ищцата на семейни начала. Заявява, че Н. много се тревожила от повдигнатото и несправедливо обвинение. Вдигала кръвно, не можела да спи, страхувала се да не бъде осъдена по скалъпено обвинение. Процесното обвинение оказало негативно влияние върху имиджа на ищцата сред близки, познати и съпартийци. В същия период ищцата била диагностицирана с онкологично заболяване в КОЦ - Бургас. Веднъж му се обадил д-р Д. и казал, че спират всякакъв вид лечение, защото в болницата ходил разследващ полицаи със съмнение в съществуването на болестта и те не можели да се занимават „с полицейски истории“. Наложило се да отидат с ищцата на преглед, прегледали я, било ясно, че е болна. Чудела се къде да ходи да се лекува. Преминала на билколечение от страха. Страхувала се, че и в друг диспансер ще откажат да я лекуват. Лечението с билки не било ефективно и отишли в гр.П. в болница „Св.Г.“, където ищцата минала през всички процедури – скенер, облъчване. Лекарите предложили да я лекуват, като се картотекира при тях, но тя отказала. Една лекарка предложила лечение с лекарство, което се изпитва, без да е необходимо картотекиране. Н. приела това лечение, което се провело през 2020г. за няколко месеца без постъпване в болница, а с прегледи и изследвания всяка седмица. През 2019г. отказала да се кандидатира за общински съветник и кмет, заради воденото срещу нея досъдебно производство.

Относно здравословното състояние на ищцата е изслушана съдебно-медицинска експертиза с основно и допълнително заключение. Вещото лице д-р М.А. установява, че по данни от представената по делото медицинска документация К. е констатирала наличие на формация в дясна млечна жлеза още през 2016г., за което е провела биопсия при проф.Г. в УСБАЛО – С.. Предложено и било лечение – химиотерапия и оперативно /по данни от епикриза от МЦ „Интегративна медицина“ – С. от 20.03.2020г./ . Две години по-късно, на 14.03.2018г. в Ш. е проведен клиничен преглед с биопсия и КТ с установени две туморни формации и увеличени лимфни възли. Месец по-късно при преглед в Хайделберг са установени три туморни формации, като е предложено оперативно лечение. Такова не е извършено, видно от епикриза от МЦ „Интегративна медицина“ – С. от 20.03.2020г. с описан локален статус: ДМЖ – голям ту формация с плътна консистенция с р.ри 6/6 см. и протокол от ПЕТ/КТ от 18.07.2019г. – установява формация в ДМЖ, лимфни възли и множество костни метастази. Липсват данни ищцата да се е лекувала с противотуморна терапия. Според експертизата, стресът е приет за един от рисковите фактори за туморите, включително на гърдата, наред с факторите – наследственост, употреба на хормонални препарати, лъчения и др. Заболяването оказва влияние на психиката на болния, поради което в онкологичните центрове работят психолози. Вещото лице не може да посочи доколко при ищцата е имало психични състояния като депресия, потиснатост, апатия, отчаяние, предвид липсата на търсена от нея психологична помощ при психолога на КОЦ – Бургас или друг специалист. Провежданото по данни

на болната лечение с билки, както и „инсулин потенцирана терапия и биотерапия с магнитни двойки по протокол, в интервала антиоксидантна, имунотерапия и интравенозна озонотерапия“, провеждани в МЦ „Интегративна медицина“ – София за времето от 30.07.2019г. до 11.09.2019г., прекъснати по собствено желание на ищцата, не са доказали предимство пред приетите в България стандарти по медицинска онкология, съобразени с европейските стандарти. Експертизата не е установила данни за проведено хормонално лечение в КОЦ – Бургас и предстояща химеотерапия, както се твърди в исковата молба на К.. В съдебно заседание вещото лице пояснява, че заболяването на ищцата успешно се лекува с таблетки и хормонални препарати, каквото лечение К. не е предприемала. Съгласно „Етапна епикриза“ на КОЦ – Пловдив, ищцата не е провеждала противотуморно лечение до 06.04.2020г., което се е отразило негативно на здравословното и състояние. В съдебно заседание вещото лице посочва грешки във върпросната епикриза - отразено е „адювантно лечение“, което означава следоперативно лечение на неметастазирало заболяване, каквото в процесния случай не се установява, ищцата не е оперирана.

При така установените фактически обстоятелства, съдът счита предявения иск за неимуществени вреди за доказан по основание.

Съгласно разпоредбата на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ, държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда, при обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано. В случая, прекратеното наказателно производство срещу ищцата обосновава отговорност на държавата в лицето на Прокуратурата на РБ за причинени на Н.К. вреди от неоснователно обвинение, като в случая са налице и останалите законови условия за това, а именно – настъпили за лицето вреди и причинно-следствена връзка между незаконното обвинение и вредите.

К. е претърпяла неимуществени вреди, изразяващи се в безспорните в подобни случаи притеснение, психическо напрежение и страх от несправедливо осъждане по висящото обвинение, които негативни преживявания в случая, макар да не се установява да са в причинно-следствена връзка с влошаване на констатирано още през 2016г. онкологично заболяване, задълбочило се поради непровеждано предписано и съответно противотуморно лечение, определено са имали отражение върху здравословното и състояние, като се има предвид, че стресът и тревожността са рисков фактор за здравето, включително за онкологичното заболяване на ищцата. Твърдението на заинтересования свидетел Моллов за отказ на лекари да лекуват ищцата, поради което тя прекъснала лечението си по утвърдените медицински стандарти и се лекувала с билки, настоящата инстанция не

кредитира, тъй като не се подкрепят от останалите данни по делото, съобразно изискването на чл.172 ГПК. Несъмнено, било е накърнено личното достойнство и добро име на К. в обществото, като се има предвид и ръководната и функция на местно ниво в политическа партия, както и повлияване на обвинението при отказа и да участва в местните избори за кмет и общински съветник през 2019г. /вж. протокол от проведено събрание на партийната организация на ПП НФСБ-Ямбол/.

Предвид посочените по-горе неимуществени вреди, които са в причинна връзка с процесното неоснователно обвинение, за Н.К. е налице право на обезщетение при условията на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ.

Досежно размера на обезщетението следва да се съобразят от една страна характерът на обвинението, което е за две нетежки умишлени престъпления с предвидено наказание „лишаване от свобода” до 2 и до 5 години. Периодът на висиящност на процесното наказателното производство е било за времето от 29.11.2018г., датата на получена лично от К. призовка за явяване на 04.12.2018г. за привличане и разпит като обвиняем до прекратяване на производството с влязло в сила на 06.03.2020г., постановление от 24.02.2020г., както и от служебната отмяна на прекратителното постановление с постановление от 19.03.2020г. до повторното прекратяване с влязло в сила на 14.05.2020г. постановление от 29.04.2020г. и от повторната служебна отмяна на прекратяването с постановление от 05.11.2020г. до последното прекратително постановление от 27.09.2021г., влязло в сила на 11.10.2021г., или общо 2 години и 4 месеца, който срок е в рамките на разумния такъв, като се има предвид забавяне на разследването, поради здравословното състояние на ищцата, а също и забавянето по вина на К., която след подадена молба, че желае да даде обяснения по обвинението, по възможност след 04.04.2021г., тъй като е кандидат-депутат на парламентарни избори, не се е явила на 14.05.2021г., след което е издадено постановление от 21.05.2021г. за принудително довеждане и разпитът е проведен на 31.05.2021г. В хода на досъдебното производство саизвършени минимален брой процесуални действия с ищцата – повдигане на обвинението и два разпита като обвиняем. Не е била наложена мярка за неотклонение. Не се установява наказателното преследване да е било публично разгласено чрез медийно отразяване или по друг начин. От друга страна, следва да се съобрази възрастта на К., преживяла необоснованото наказателно преследване, когато е била в зряла възраст - 55/57г., като без съмнение необоснованото обвинение е сериозно осъзнато и преживяно от нея като злепоставящо граденото с години добро име в личен план и обществен имидж като гражданин с активна политическа дейност. На следващо място, тревогата от процесното наказателно производство се явява засилена, като се има предвид онкологичното заболяване на К., датиращо от 2016г.

При изложените съображения, настоящата инстанция намира за съответен с тежестта на вредите и справедлив, съобразно изискванията на

чл.52 ЗЗД, размерът на обезщетение от 8 000 лв. за претърпените от Н.К. неимуществени вреди. Тази стойност е съобразена и с икономическите условия в страната към датата на окончателното прекратяване на наказателното производство, както и със съдебната практика /вж. опр. № 241 от 9.04.2020г. на ВКС по гр.д.№ 4645/2019г., III г.о./.

По делото не са установени претърпени от ищцата имуществени вреди в претендирания размер от 1 000 лв., представляващи заплатено адвокатско възнаграждение в процесното наказателно производство. В кориците на приложеното ДП №31/2020г. на ОСЛО при ОП-Ямбол се съдържа договор за правна защита и съдействие, в едно с пълномощно от 12.08.2019г., в който е вписано договорено възнаграждение за упълномощения адвокат В.К. от АК-Ямбол в размер на 1000 лв., с отбелязване, че договорената сума е внесена. В договора не е посочен начина на плащане, съгласно изискването по ТР № 6/2012 от 6.11.2013г. на ВКС по тълк.д.№6/2012г., ОСГТК, т.1. Според тълкувателното решение, когато възнаграждението е заплатено в брой, този факт следва да бъде отразен в договора за правна помощ и в този случай той има характер на разписка. След като в процесния казус липсва отразяване на извършено плащане в брой, разглежданият договор няма характер на разписка и не може да удостовери разход за ищцата за платен адвокатски хонорар в предявения като имуществени вреди размер от 1 000 лв.

Предвид гореизложеното, обжалваното решение в частта, досежно имуществените вреди следва да бъде отменено, поради необоснованост и незаконосъобразност и искът в тази част следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

В частта, досежно неимуществени вреди, като е определил обезщетение в посочения по-горе размер от 8 000 лв., окръжният съд е постановил правилно решение, което е съобразено с доказателствата по делото и приложимия закон. Поради това, в тази част, същото следва да бъде потвърдено.

Предвид изхода на спора, в полза на ищцата следва да бъдат присъдени съдебни разноски за адвокатско възнаграждение за изготвения отговор на въззивната жалба на прокуратурата /вж. договор за правна защита и съдействие от 26.04.2022г. на л. 35 от делото/ в размер на 883 лв., съобразно неуважената част от жалбата.

Мотивиран от посоченото, Бургаският апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №54 от 30.03.2022г., постановено по гр.д. №291/2021г. на Ямболския окръжен съд **в частта**, с която Прокуратурата на Република България, на основание чл.2, ал.1, т.3, предл.1 ЗОДОВ, е осъдена да заплати на Н. Х. К. от гр.Я., ул.,„Т.“ №*, ат.* сумата от 1 000 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди от неоснователно обвинение в извършване на престъпление по ДП № 31/2020г. на ОСЛО в ОП –

Ямбол/преобразувано от ДП №108/2017г. на ОД на МВР-Ямбол/, като наказателното производство е прекратено поради това, че извършеното деяние не е престъпление, ведно със законната лихва, считано от 12.10.2021г. до окончателното изплащане на сумата, както и **в частта** за разноските, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОТХВЪРЛЯ иска на Н. Х. К. от гр.Я. по чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ против Прокуратурата на Република България в описаната по-горе отменена част за сумата от 1 000 лв., обезщетение за имуществени вреди от дейност на правозащитните органи.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България да заплати на Н. Х. К. сумата от 1 616,50 лв., представляващи направени по делото съдебни разноси пред двете инстанции, от които 733,50 лв. в първоинстанционното производство и и 883 лв. във въззивното, съобразно уважената част от иска.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____